Liikenne- ja viestintävaliokunta
liv@eduskunta.fi

Viite: Lausuntopyyntönne 25.9.2019

SUOJELUPOLIISIN LAUSUNTO ASIASSA U 98/2018 VP. VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ EDUSKUNNALLE KOMISSION EHDOTUKSESTA EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUKSEKSI VERKOSSA TAPAHTUVAN TERRORISTISEN SISÄLLÖN LEVIÄMISEN ESTÄMISESTÄ

Liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt Suojelupoliisilta kirjallista asiantuntijalausuntoa otsikossa mainitussa asiassa. Suojelupoliisi on aikaisemmin antanut liikenne- ja viestintävaliokunnalle asiasta kirjallisen asiantuntijalausunnon 26.11.2018 (U 98/2018 vp). Pyydettynä lausuntonaan Suojelupoliisi esittää kunnioittavasti seuraavaa:

Suojelupoliisin näkemyksen mukaan terroristisen verkkomateriaalin julkaisemiseen ja levittämiseen puuttuminen on erittäin tärkeää. Terroristisen verkkomateriaalin määrä on kasvanut merkittävästi. Terroristiseen toimintaan kannustetaan yhä enemmän internetissä, missä propaganda ja väkivaltaan radikalisoiva materiaali ovat helposti ja laajasti kaikkien saatavilla. Verkossa jaetaan terroristisia videoita, kuvia, ohjeita sekä radikalisoivaa propagandaa, ja sitä käytetään yhteydenpitoon, fasilitointiin ja toiminnan ja terroritekojen suunnitteluun. Propagandamateriaali on usein korkealaatuista, ja sitä on saatavilla helposti ja useilla eri kielillä.

Suojelupoliisi pitää esitystä lähtökohtaisesti kannatettavana. Suojelupoliisi katsoo, että asetuksen tulisi ennen kaikkea olla tasapainoinen kokonaisuus. Toisaalta sen tulisi mahdollistaa tehokas puuttuminen terrorismiin radikalisoivan verkkomateriaalin julkaisemiseen ja edelleen levittämiseen, mutta samalla tulisi myös kuitenkin huomioida, että terrorismin torjunnasta vastaavien viranomaisten tarpeet hyödyntää tätä materiaalia huomioidaan riittävällä tasolla. Asiaa valmistellessa tulee huomioida, ettei esimerkiksi sellaista materiaalia hävitetä, jota myöhemmin voidaan käyttää näyttönä oikeudenkäynnissä.

Säilytyspalvelun tarjoajan määritelmä

Euroopan parlamentti ehdottaa säilytyspalvelun tarjoajan määritelmän muuttamista (artikla 2). Muutosehdotuksen mukaan ns. pilvi-infrastruktuurin tarjoajat ja pilvipalvelun tarjoajat eivät kuuluisi asetuksen soveltamisalaan. Soveltamisalaan eivät kuuluisi myöskään eurooppalaisesta sähköisestä viestinnästä annetussa direktiivissä EU 2018/1972 määritellyt sähköisen viestinnän palvelut. Sisäministeriö katsoo perusmuistiossaan (SM2019-00344), että Euroopan parlamentin ehdottama määritelmä mahdollistaa hyvin laajasti erilaisen toiminnan jäämisen asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle.

SUOJELUPOLIISI
Ratakatu 12, PL 151, 00121 HELSINKI

Puh. 029 548 0131

Suojelupoliisi yhtyy sisäministeriön näkemykseen. Suojelupoliisi katsoo, että pilvi-infrastruktuurin ja pilvipalvelun tarjoajien rajaaminen asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle saattaisi johtaa asetuksessa tarkoitetun terroristisen verkkosisältöjen siirtymiseen yhä enemmän näille alustoille.

Terroristisen sisällön määritelmä

Euroopan parlamentti ehdottaa muutoksia terroristisen sisällön määritelmään (2 artikla). Nämä muutokset lähentävät jossain määrin tekstiä suhteessa terrorismidirektiiviin, mutta toisaalta on edelleen myös eroja suhteessa direktiivin rikosmääritelmiin nähden.

Suojelupoliisi pitää tärkeänä, että terroristisen sisällön määritelmä on selkeä ja tarkkarajainen. Suojelupoliisin näkemyksen mukaan on hyvä, että terroristisen sisällön määritelmää on lähennetty suhteessa terrorismirikosdirektiiviin, mutta pitää muutoksia riittämättöminä. Terroristisen sisällön määritelmän tulisi perustua terrorismirikosdirektiivissä rangaistavaksi määriteltyyn toimintaan.

Toimivaltaisen viranomaisen määrittäminen

Euroopan parlamentti esittää useammassa kohdassa muutoksia, joiden mukaan toimivaltaisen viranomaisen tulee olla yksi nimetty oikeusviranomainen tai toiminnallisesti itsenäinen hallintoviranomainen. Sisäministeriö katsoo perusmuistiossaan, että jää epäselväksi, voisiko esimerkiksi poliisi olla asetuksen mukainen toimivaltainen viranomainen.

Suojelupoliisi pitää tärkeänä, että asetuksessa määritellään selkeästi taho, joka voi toimia toimivaltaisena viranomaisena.

Suojelupoliisi haluaa erikseen korostaa, että toimivaltaisen viranomaisen velvollisuudet, mikäli sellaisista säädetään, tulee määritellä selkeästi. Asetuksessa tulisi myös määritellä milloin poistomääräyksestä voidaan poiketa. Poistomääräyksen antamisen lykkääminen tai siitä pidättäytyminen tulisi olla yksittäistapauksessa mahdollista tilanteissa, jossa tiedonhankintaa on välttämätöntä kohdistaa materiaaliin esimerkiksi terroristisen toiminnan estämiseksi tai jotta terroristiset toimijat voitaisiin myöhemmin saattaa rikosoikeudelliseen vastuuseen.

Poistomääräykset

Euroopan parlamentti esittää muutoksia poistomääräyksen määrittelevään artiklaan 4. Poistomääräyksen vaikutusten kattama maantieteellinen ala riippuisi siitä, kohdistuuko poistomääräys palveluntarjoajaan, jonka pääasiallinen toimipaikka on poistomääräyksen tehneessä jäsenvaltioissa vai jossain toisessa valtiossa. Kun poistomääräyksen tekee toimivaltainen viranomainen siinä jäsenvaltioissa, jossa palveluntarjoajan pääasiallinen toimipaikka sijaitsee, tulee kyseessä oleva terroristinen sisältö poistaa tai estää pääsy siihen kaikissa jäsenvaltiossa. Jos palveluntarjoajan pääasiallinen toimipaikka on jossain muussa maassa kuin poistomääräyksen tekevässä jäsenvaltioissa, velvoittaa poistomääräys estämään pääsyn terroristiseen sisältöön ainoastaan poistomääräyksen tehneen jäsenvaltion alueella.

Euroopan parlamentti ehdottaa määräyksiä konsultaatiosta ja yhteistyöstä eri jäsenmaiden välillä ja ehdottaa kahta uutta artiklaa (4 a ja 4 b). Artikla 4 a sisältää konsultaatiomenettelyn niitä tilanteita varten, joissa toimivaltainen viranomainen kohdistaa poistomääräyksen toisessa jäsenvaltioissa toimivaan

palveluntarjoajaan. 4 b artikla puolestaan sisältää yhteistyömallin, joissa voidaan pyytää sitä jäsenvaltiota, jossa palveluntarjoaja sijaitsee, tekemään koko EU-laajuisen poistomääräyksen.

Suojelupoliisi näkemyksen mukaan terroristisen verkkosisällön leviämisen tehokkaaksi estämiseksi poistomääräysten tulisi kaikissa tapauksissa koskea kaikkien jäsenvaltioiden alueita palveluntarjoajan pääasiallisesta toimipaikasta riippumatta. Mikäli artiklaa 4 koskeva sääntely kuitenkin Euroopan parlamentin esityksen mukaisesti säädetään siten, että palveluntarjoajan pääasiallisen toimipaikan ollessa jossain muussa maassa kuin poistomääräyksen tekevässä jäsenvaltioissa, velvoittaa poistomääräys estämään pääsyn terroristiseen sisältöön ainoastaan poistomääräyksen tehneen jäsenvaltion alueella, suojelupoliisi katsoo, että erityisesti artiklassa 4 b säädetyn yhteistyömallin merkitys korostuisi.

Ilmoituksia koskevat määräykset (ent. artikla 5)

Euroopan parlamentti ehdottaa, että asetuksesta poistetaan kokonaan niin sanottuja ilmoituksia koskevat määräykset (artikla 5).

Suojelupoliisin näkemyksen mukaan ilmoituksia koskevien määräysten poistamisella ei todennäköisesti ole suurta merkitystä. Vapaaehtoiselta pohjalta toteutettavan terroristisen materiaalin ilmoittamisen ja poistamisen prosessien voidaan katsoa toimivan jo nyt tehokkaasti, erityisesti Europolin Internet Referral Unit -yksikön kautta (EU IRU).

Apulaispäällikkö Olli Kolstela

Ylitarkastaja Antti Wahlroos

Liitteet -

Jakelu -

Tiedoksi -